

Diplomová práce: Dějiny vilémovského kláštera a jeho majetku od založení do zániku

Autor: Zdeněk Pehal

Oponent: PhDr. Tomáš Petráček Ph.D.

Posudek oponenta:

Autor si zvolil téma, které důvěrně zná a kterým se zabývá soukromým soustavným studium již řadu let. Jeho znalosti regionální literatury vlastivědné, historické, archeologické i kunsthistorické jsou pozoruhodné. Svoji práci oproti první verzi důkladně zkrátil, zpřehlednil a učinil srozumitelnější. Studium dějin Vilémovského kláštera měl ztíženo tím, že se dochovalo jen málo písemných pramenů a rovněž budovy kláštera v průběhu staletí zanikly. MUDr. Pehal proto musel pracovat s jinými typy historického poznání a s četnými analogiemi. Pomocí mu naopak bylo kvalitní zpracování písemných pramenů historiky jako Čeněk Sámeš již v třicátých letech minulého století.

Práce hned v úvodu postrádá alespoň stručný nástin historického vývoje kláštera, včetně souhrnu, jaké písemné prameny jsou vlastně k dispozici. Najednou tu máme místo kláštera zámek, aniž bychom se dozvěděli, kdy se tam objevil, komu patřil etc. Autor věnuje 6 stran sekularizaci církevního majetku, včetně nejnovějších pohledů na věc, ale zapomene uvést, kdo vlastně sekularizoval majetek Vilémovského kláštera. Rozdělení do kapitol je nepromyšlené, nahodilé a mechanické řazení jednotlivých dílčích studií za sebe. S využitím podkapitol by mohl dát věci do souvislostí a rozlišit jejich závažnost. Zakládací listina nemusela být ztracena, protože nemusela vůbec existovat. Proč nám nenabídl alespoň jednou celkový pohled na majetek kláštera, třeba na základě confirmace z roku 1281, místo jednotlivých málo přehledných analýz jednotlivých majetkových enkláv, které jsou navíc rozptýleny v textu? Řada tvrzení a úvah se stereotypně opakuje (s. 10-11, 6-7, 21 a 25).

Mnoho výhrad lze mít i ke jednotlivým tvrzením a interpretacím písemných pramenů. Autor sice učinil i tady výrazný pokrok, kritéria diplomové práce rozhodně naplnil, ale snad se nebude zlobit, když připojím alespoň několik poznámek. Pokud se nakonec přikloní k tomu, že klášter založil panovník a nikoliv nějaký velmož, není to „kompromisní“ řešení. Pokud pracuje s analogiemi, škoda že opomíná ve stejné době založený rovněž benediktýnský klášter Kladruby. Do panovnické domény nepatřily všechny kláštera, ale jen ty založené panovníkem. Na s. 47 nechápu jeho výhrady? Proč obviňovat klášter z nezaložení „řemeslného centra“, když měl tři poddanská městečka, která nepochybně vedle role trhů byla především centrem řemeslné výroby? Hospodářské centrum u kláštera bylo docela určitě. Na s. 48 nešlo o zvolení opata, ale o jeho potvrzení. Přes mé minulé výhrady se autor neubrání zcela marxistickému determinismu, „logickým vyústěním“ problému s hospodařením může 1000 010 věcí a nikoliv jen „husitská revoluce“. Nakonec sám autor připouští, že řada klášterů krizi zvládla a byla dokonce posílena. Je zjevné, že klášter utrpěl mimořádné škody během krize českého státu po smrti Přemysla II., a navíc měl smůlu na hospodářsky netalentovaného opata, ale ještě před svým zánikem měl významný majetek. Autor špatně interpretuje prameny: na s. 52 nešlo o zástavu celého majetku, ale části, klášter v roce 1409 nezastavil své klenoty, ale naopak vykoupil klenoty kláštera v Třebíči, což lze opravdu stěží vykládat jako stav naprosté nouze. Rovněž patronát, který Třebíči poskytovali v 14. století nesvědčí o zoufalém a bezvýchodném hospodářském postavení. Na s. 58 předávají dvě pusté a zničené vesnice místní šlechtě pouze po dobu jejich života, pak se vrátí, již osazené, zpátky do majetku kláštera. Tedy nikoliv jenom ústupek a plíživé zcizování majetku, ale investice do vlastního.

Autor snesl řadu zajímavých pozorování, postřehů k regionálním dějinám a jeho znalost komplikovaných hospodářských a sociálních dějin středověku výrazně pokročila.

Práci tedy doporučuji v obhajobě, hodnocení navrhuji valde bene.

V Praze 13.5.2006

Tom Petráček